

# אצטבא של ספרים

## ספר אידי על סופרים עפרים

(דיכטער און שאפער פון ניי-העברעאיש, מאת חנחס ריבולוב, ניו יורק, תרצ"ז)

נדמה לי, כי זהו הספר הראשון ממין זה: אוסף של מאמרים ומסות על אודות השופר הסופרים והכתיבה של הספרות העברית החדשה, וכבר משום כך, כלכך ראוי הספר לתשומת לב. המחבר בונה בספר זה ו"ד מאמרים, שנכתבו, לפי עדות עצמו (בהקדמה), בזמנים שונים, בהזדמנויות שונות, אולם בכל זאת יש בספר משהו מאחד. בכל הערכות שבספר יש אותו הרוח-מוס הפנימי, והגישה הבקורתית לסופרים השונים נובעת ממוקד אחד ועור-תה דומה, ואשר היה לחשוב, שבמעט כל מה שבספר נכתב בזמן אחד וכח-דמיון אחת — פשוט מפני שהמחבר ראה צורך להציג לפני הקורא האידו את באי-הכח החשובים של הספרות העברית. דרכו של ריבולוב שהוא מציג לפני הקוראים רק את האהובים עליו, וממילא מופרכת טענתם של כמה מן המבקרים האידויים כלפי המחבר: „משהו לא בסדר אצל ריבולוב; כל הסופרים העבריים הם מחוננים אצלו! כולם מע-מיונים! נראה, שהמחבר איננו אוכיוק-טוב למדי; אחבתו לספרות העפרית מקלקלת את השורה". והיא לא כן, לא כולם מחוננים, אבל בכלתו מחוננים לדעתו אינו דן.

רק שני מאמרים — על תרגומו של שווארץ ועל ש. ל. ציטרון — הם, לפי דעתי, „יוצאי דופן“ ממסגרת הספר. המאמר על תרגומו של שווארץ לשירת העברית של ימי הביניים כתוב יפה, אבל יש לו סוף-סוף רק אופי של רי-צינויה על אודות ספר ולא הערכה על „משוררים ויוצרים“ מסוימים. ההע-רות האחרות, הנכונות כשהן לעצמן, על שלמה אבן-גבירלה, משה אבן-עזרא ויהודה הלוי, אינן נהנות עדיין תואר שים של האישים הגדולים האלה, הראויים כל אחד להערכה מקפת, וש. ל. ציטרון, לפי כל מחותו הספרותית, נודאו שאינו שייך לשירת המשוררים והיוצרים הנכבדים של הספרות העברית החדשה, כבוארוק, משהו ובסקו, שניאות, ברנה, שופמן ואחרים. מתוך המאמרים רוסטוק החולמת שנתן ריבולוב לצגי-רון, רואים אני, כי ציטרון בעצמו בעיונותו, לא היה ימרגיש את עצמו בטוב בפמלוא של מעלה, שריבולוב זימן אותו עמה, פעולותיו של ציטרון בשדה הספרות העברית ידועות, ויש לו זכו-ות מרובות בשדה זה, אבל לא במשורר ויוצרי של העברית החדשה.

ריבולוב הוא מבקר-אימפרסיוניסט. אין הוא מנתח את המשורר, כדי להראות על ה„כיוון“ הספרותי המסוים שלו הוא שייך, ועל התצפיות השונות הנוכחות בכתביו. הוא מתעסק בסודות העיקריים של יצירת המשורר, ומתארם לפני הקורא באופן ברור ובאחד מכלי תימונים מיוחדים כפרטים ובשאלות המסוככות של הצורה הפיוטית. את ריבולוב גופא חולמת ופה אותה תפיסת הבקורת שהוא מיהט לדוד פרושמן המבקר (עמ' 108—109): „בקורת-האכזרית האמתית היא ראשית כל יד-אחים לאמן. היא שותפת לסבל, ליצירה, לשורה גם הכ-קורת היא אכזרית, גם הבקורת היא יצי-הת. מבקר-האמנות הוא האת הראשון שנענה מרחוק לקרואת אחרו האמן. דרך לילה וכבר הוא נעיה לו ונעשה לו למויק ולמבשר שרו וממילא גם לע-טו...“

גם ריבולוב הוא אולי — כאידית —  
„המבשר הראשון“ של כמה סופרים עכ-  
רים. זל „מבשר“ נעשה כרוב אהבתו לעב-  
רית ולמשורר העברי האמתי. אבל  
ה„אהבה“ שלו אינה מכסה על הפשעים  
האמנותיים של הסופר. בדברו, לדוגמה,  
על יעקב שטוינברג, שהתבלט כמיוחד  
במסותיו הנחררות על התנ”ה, מעיר רי-  
בולוב, ש„תערכותו לסופרים הן לא  
לגמרו מוצלחות. הוא מוכרת, כנראה,  
לראות דברים מרחוק — או הם נעשים  
ברורים בשמילו. מקרוב קשה לו לראות.  
לפונד עולם אצלו הקרובים מרחקים,  
והרחוקים מקרובים. וכמו-כן כשרובו-  
לוב מדבר בפתוס רב על ברנר, אין הוא  
שוכח להראות גם את הנדדים הבלתי-  
אמנותיים של הסופר בלשון, בצורה,  
בניין.

ספרו של ריבולוב מתאים ביותר  
לקורא האידי שאיננו בקו בספרות העב-  
רית החדשה, כי מסותיו אינן רק העל-  
כות בקרית יות על סופרים עכרים  
שינוס, אלא גם מאמרים אינפורמאטי-  
ביים, ולעתים קרובות הרקות מכלי אחד  
זלכו שנו, „העכרות“ תמצותיות של  
עולם המחשבות והרגשות של המשורר  
הנידון. ריבולוב אינו מחכה תמיד עד  
שהקורא, מגורח על-ידי הערכתו אודות  
הסופר, יבקש דרך איד להתוודע אל כת-  
ביו המקוריים של הסופר. בו במקום ניתן  
תוא לקוראוו לטעום מוצירת המשורר.  
בו שקרא, לדוגמה, בספר את הטאמרים  
על ביאליק וענגון, התוודע כבר, במדה  
ידועה, באופן בלתי אמצעי אל שנו  
הסופרים האלה וקרא כבר קטעים איפי-  
ניים מכתביהם. „הקורא טעם מאן טעם של  
„מקור“. וגם מבחינה זו יש לספר השיבות.

ה. וויינר